Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 30 stycznia 2025 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Energia – Rynek wewnętrzny gazu ziemnego – Dyrektywa 2009/73/WE – Artykuł 3 ust. 1 – Obowiązki ciążące na państwach członkowskich względem przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze gazu ziemnego – Ochrona konsumentów – Artykuły 40 i 41 – Uprawnienia organu regulacyjnego – Naruszenie przez przedsiębiorstwo prowadzące działalność w sektorze gazu ziemnego ciążącego na nim względem odbiorców obowiązku przejrzystości – Kumulacja sankcji za to samo stanowiące naruszenie zachowanie – Artykuł 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary – Ne bis in idem – Artykuł 52 ust. 1 – Ograniczenia wykonywania tego prawa podstawowego – Zasada proporcjonalności

W sprawie C-205/23

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunalul București (sąd okręgowy w Bukareszcie, Rumunia) postanowieniem z dnia 24 lutego 2023 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 marca 2023 r., w postępowaniu:

Engie România SA

przeciwko

Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Jürimäe, prezes drugiej izby, pełniąca obowiązki prezesa trzeciej izby, K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego trzeciej izby, N. Jääskinen, M. Gavalec i N. Piçarra (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: A. Rantos,

sekretarz: R. Şereş, administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 24 kwietnia 2024 r.,

* Język postępowania: rumuński.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Engie România SA – L. Chiurtu, N.-V. Dinu, R. Iancu, I. Katona i A. Radu, avocați,

– w imieniu Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei – G.-S. Niculescu, A.-M. Riling, C. Vernea i A. Zorzoană, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu rumuńskiego – R. Antonie, E. Gane, R.I. Hațieganu i A. Rotăreanu, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu greckiego – K. Boskovits i C. Kokkosi, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – O. Beynet, L. Nicolae i T. Scharf, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 11 lipca 2024 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 2003/55/WE (Dz.U. 2009, L 211, s. 94), a także art. 50 i 52 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”).

2 Wniosek ten został złożony w kontekście sporu między spółką Engie România SA (zwaną dalej „Engie”), która jest przedsiębiorstwem gazowym, a Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (krajowym organem regulacji energetyki, Rumunia) (zwanym dalej „ANRE”) w przedmiocie sporządzonego przez ten organ protokołu stwierdzającego naruszenie administracyjne, jakiego miała dopuścić się Engie, i nakładającego za nie sankcję.

Ramy prawne

Prawo Unii

Karta

3 Artykuł 50 Karty, zatytułowany „Zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary”, stanowi:

„Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii [Europejskiej]”.

4 Artykuł 52 Karty, zatytułowany „Zakres i wykładnia praw i zasad”, przewiduje w ust. 1:

„Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób”.

Dyrektywa 2009/73

5 Motyw 48 dyrektywy 2009/73 stanowi:

„Interesy konsumentów powinny być głównym elementem niniejszej dyrektywy, a zapewnienie jakości usługi powinno być głównym zadaniem przedsiębiorstw gazowych. Należy umocnić i zagwarantować istniejące prawa konsumentów, które powinny obejmować większą przejrzystość. Ochrona konsumentów powinna zapewniać wszystkim konsumentom na jak najszerszym obszarze Wspólnoty korzystanie z konkurencyjnego rynku. Państwa członkowskie lub – w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło – organy regulacyjne, powinny egzekwować prawa konsumentów”.

6 Zgodnie z art. 2 tej dyrektywy:

„Na użytek niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[…]

25) »odbiorca będący gospodarstwem domowym« oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazu ziemnego na potrzeby własnego zużycia w jego gospodarstwie domowym;

[…]

27) »odbiorca końcowy« oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazu ziemnego na własny użytek;

[…]”.

7 Artykuł 3 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Obowiązki użyteczności publicznej i ochrona odbiorcy”, ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie, opierając się na swojej strukturze organizacyjnej i z należytym uwzględnieniem zasady pomocniczości, zapewniają, aby – bez uszczerbku dla ust. 2 – przedsiębiorstwa gazowe działały zgodnie z zasadami niniejszej dyrektywy, mając na celu stworzenie konkurencyjnego, bezpiecznego i zrównoważonego pod względem środowiskowym rynku gazu ziemnego, oraz nie dyskryminują tych przedsiębiorstw w odniesieniu do ich praw lub obowiązków.

2. W pełni uwzględniając odpowiednie postanowienia traktatu, w szczególności [art. 106 TFUE], państwa członkowskie mogą w ogólnym interesie gospodarczym nałożyć na przedsiębiorstwa działające w sektorze gazu obowiązki użyteczności publicznej, które mogą odnosić się do bezpieczeństwa, w tym również do bezpieczeństwa dostaw, regularności, jakości i ceny dostaw,

a także ochrony środowiska, w tym również do wydajności energetycznej, energii ze źródeł odnawialnych i ochrony klimatu. […]

3. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych, a w szczególności zapewniają odpowiednie środki ochrony odbiorców wrażliwych. […] Państwa członkowskie zapewniają wysoki poziom ochrony konsumentów, w szczególności w odniesieniu do przejrzystości warunków umownych, informacji ogólnych i mechanizmów rozstrzygania sporów. […] W odniesieniu […] przynajmniej do odbiorców będących gospodarstwami domowymi środki te obejmują środki określone w załączniku A.

[…]".

8 Artykuł 40 tej dyrektywy, zatytułowany „Ogólne cele organu regulacyjnego", stanowi:

„Wykonując zadania regulacyjne określone w niniejszej dyrektywie, organ regulacyjny podejmuje wszelkie rozsądne środki służące realizacji następujących celów w ramach swoich obowiązków i uprawnień określonych w art. 41, w ścisłym porozumieniu z innymi właściwymi organami krajowymi, w tym również z organami ochrony konkurencji i bez uszczerbku dla ich kompetencji:

[…]

g) zapewnienie odbiorcom korzyści poprzez skuteczne funkcjonowanie ich rynku krajowego, wspieranie skutecznej konkurencji oraz pomoc w zapewnieniu ochrony konsumentów;

[…]".

9 Artykuł 41 dyrektywy 2009/73, zatytułowany „Obowiązki i uprawnienia organu regulacyjnego", przewiduje w ust. 1 i 4:

„1. Do obowiązków organu regulacyjnego należy:

[…]

i) monitorowanie poziomu przejrzystości, w tym cen hurtowych, oraz zapewnianie przestrzegania przez przedsiębiorstwa gazowe wymogów w zakresie przejrzystości;

[…]

o) pomoc w zapewnieniu, przy udziale innych właściwych organów, aby środki z zakresu ochrony konsumenta, w tym środki określone w załączniku A, były skuteczne i egzekwowane;

[…]

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy regulacyjne otrzymały uprawnienia umożliwiające im wykonywanie obowiązków, o których mowa w ust. 1, 3 i 6, w sposób skuteczny i szybki. W tym celu organ regulacyjny ma przynajmniej następujące uprawnienia:

a) do wydawania wiążących decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowych;

b) do prowadzenia dochodzeń w sprawie funkcjonowania rynków gazu oraz do podejmowania decyzji i nakładania wszelkich niezbędnych i proporcjonalnych środków na rzecz wspierania skutecznej konkurencji oraz zapewniania właściwego funkcjonowania rynku. […];

[…]

d) do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji na przedsiębiorstwa gazowe, które nie spełniają swoich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą lub ze wszelkimi właściwymi prawnie wiążącymi decyzjami organów regulacyjnych lub Agencji, lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji. […];

[…]".

10 Załącznik I do tej dyrektywy, zatytułowany „Środki z zakresu ochrony konsumentów", stanowi w pkt 1:

„Bez uszczerbku dla wspólnotowych zasad dotyczących ochrony konsumentów […], środki, o których mowa w art. 3, mają zapewnić odbiorcom:

[…]

c) otrzymywanie przejrzystych informacji o stosowanych cenach i taryfach oraz o standardowych warunkach dotyczących dostępu do usług i korzystania z usług gazowych;

[…]".

Prawo rumuńskie

Ustawa nr 363/2007

11 Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor (ustawa nr 363/2007 o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom przedsiębiorców w relacjach z konsumentami oraz o harmonizacji przepisów z prawodawstwem europejskim w zakresie ochrony konsumentów) z dnia 21 grudnia 2007 r. (*Monitorul Oficial al României*, cz. I, nr 899 z dnia 28 grudnia 2007 r.) transponuje do prawa rumuńskiego dyrektywę 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącą nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającą dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywę o nieuczciwych praktykach handlowych") (Dz.U. 2005, L 149, s. 22).

Ustawa nr 123/2012

12 Zgodnie z art. 143 ust. 1 lit. k) Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012 (ustawy nr 123/2012 o energii elektrycznej i gazie ziemnym) z dnia 10 lipca 2012 r. (*Monitorul Oficial al României*, cz. I, nr 485 z dnia 16 lipca 2012 r.), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym:

„Dostawca gazu ziemnego ma w szczególności następujące obowiązki:

[…]

k) przekazywania odbiorcom końcowym przejrzystych informacji dotyczących stosowanych, w odpowiednich przypadkach, cen/taryf oraz ogólnych warunków dostępu do oferowanych przez niego usług i korzystania z nich”.

13 Artykuł 194 pkt 24^1 tej ustawy stanowi:

„Naruszenie przepisów regulujących działalność w sektorze gazu ziemnego stanowią następujące czyny: […] nieprzestrzeganie przez uczestników rynku gazu ziemnego obowiązków ciążących na nich na podstawie art. 143 ust. 1, art. 144^1 i art. 145 ust. 4 lit. g)”.

14 Zgodnie z art. 195 ust. 1 pkt 2 lit. c) wspomnianej ustawy naruszenia te podlegają karze grzywny w wysokości od 20 000 do 400 000 lei rumuńskich (RON) (od około 4000 do 80 000 EUR).

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

15 W dniu 14 września 2021 r. Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (krajowy organ ochrony konsumentów, Rumunia) (zwany dalej „ANPC”) w protokole stwierdzającym naruszenie administracyjne i nakładającym za nie sankcję zarzucił Engie wprowadzające w błąd i agresywne praktyki handlowe w prowadzeniu działalności gospodarczej na podstawie ustawy nr 363/2007. We wspomnianym protokole organ ten stwierdził, że Engie wprowadziła konsumentów w błąd, powiadamiając ich jednostronnie o zmianie ceny ustalonej w pierwotnej ofercie po upływie trzech miesięcy, mimo że cena ta obowiązywała przez okres dwunastu miesięcy.

16 Decyzją z tego samego dnia organ ten nakazał Engie zaprzestanie tych praktyk, zawieszenie jej działalności do czasu ich zaprzestania oraz zaniechanie zmian ceny gazu ziemnego dostarczanego odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi.

17 W dniu 11 października 2021 r. ANRE sporządziło protokół stwierdzający naruszenie administracyjne i nakładający za nie sankcję (zwany dalej „protokołem ANRE”). Organ ten stwierdził w nim, że Engie, jako autoryzowany dostawca gazu ziemnego, naruszyła w szczególności ciążący na niej obowiązek przejrzystości, o którym mowa w art. 143 ust. 1 lit. k) ustawy nr 123/2012, transponującej do prawa rumuńskiego dyrektywę 2009/73, i nałożył na tę spółkę szereg grzywien administracyjnych w łącznej wysokości 800 000 RON (około 160 000 EUR). Wspomniany organ uznał, że Engie, po pierwsze, dopuściła się nieprawidłowości w odniesieniu do treści niektórych ofert na dostawę gazu ziemnego, a po drugie, nie wskazała w wystarczający sposób prawa, które sobie zastrzegła, do późniejszej zmiany ceny dostaw gazu ziemnego określonej w umowach zawartych z jej klientami.

18 ANRE nakazało zatem Engie powiadomienie dwunastu odbiorców końcowych wskazanych w protokole ANRE o utrzymaniu stałej ceny gazu ziemnego, do której spółka ta zobowiązała się we wcześniejszej ofercie umowy, oraz unieważnienie aneksów przesłanych tym odbiorcom. Ponadto organ ten nakazał Engie zidentyfikowanie wszystkich odbiorców końcowych, którzy zaakceptowali standardowe oferty po stałej cenie obowiązującej w okresie przewidzianym w tych ofertach i którym następnie przesłano powiadomienia i aneksy do nich, podnoszące cenę gazu ziemnego dostarczanego przed końcem tego okresu, poinformowanie tych odbiorców o utrzymaniu stałej ceny gazu zgodnie ze wspomnianymi ofertami oraz unieważnienie tych aneksów.

19 Engie wniosła do Judecătoria Sectorului 4 București (sądu pierwszej instancji dla rejonu 4 w Bukareszcie, Rumunia) skargę na protokół ANRE. Wyrokiem z dnia 14 marca 2022 r. skarga ta została oddalona jako bezzasadna.

20 Engie wniosła apelację od tego wyroku do Tribunalul București (sądu okręgowego w Bukareszcie), który jest sądem odsyłającym.

21 Sąd ten zastanawia się w pierwszej kolejności, czy ANRE może wymagać od przedsiębiorstwa gazowego, któremu zarzuca naruszenie ciążącego na nim obowiązku przejrzystości wobec konsumentów, aby stosowało ono cenę inną niż cena rynkowa określona na podstawie zasady swobodnego kształtowania cen, która zdaniem tego sądu wynika z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2009/73.

22 W drugiej kolejności sąd odsyłający zauważa, po pierwsze, że zarówno ANRE, jak i ANPC stwierdziły ten sam czyn, przy czym pierwszy organ zakwalifikował go jako „naruszenie obowiązku przejrzystości" ustanowionego w art. 143 ust. 1 lit. k) ustawy nr 123/2012, a drugi – jako „wprowadzającą w błąd i agresywną praktykę handlową wobec konsumentów" w rozumieniu ustawy nr 363/2007. Po drugie, sąd odsyłający stwierdza, że zarówno ANRE, jak i ANPC nałożyły na Engie, w drodze odrębnych aktów, ten sam obowiązek naprawienia szkody, a mianowicie obowiązek przywrócenia ceny ustalonej w „standardowej ofercie w kwietniu 2021 r.", która była znacznie niższa od ceny zakupu gazu ziemnego na wolnym rynku.

23 Sąd ten zwraca się zatem do Trybunału o dokonanie wykładni art. 50 i art. 52 ust. 1 i 3 Karty w kontekście stosowania ustawy nr 363/2007 oraz ustawy nr 123/2012 w celu wyjaśnienia możliwości zastosowania owego art. 50 „w przypadku podwójnej kary za te same czyny na różnych podstawach prawnych".

24 W tych okolicznościach Tribunalul București (sąd okręgowy w Bukareszcie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy domniemane naruszenie obowiązku przejrzystości, ciążącego na dostawcach gazu ziemnego wobec odbiorców będących gospodarstwami domowymi, transponowane do prawa krajowego i uznawane w tym prawie za naruszenie administracyjne (contravenția), może doprowadzić właściwy organ krajowy również do zobowiązania dostawcy gazu ziemnego do stosowania w stosunkach z konsumentami ceny wprowadzonej w drodze administracyjnej, która nie uwzględnia zasady swobodnego kształtowania ceny na rynku gazu ziemnego, ustanowionej w art. 3 ust. 1 [dyrektywy 2009/73]?

2) Czy fakt, że dostawca gazu ziemnego zostaje ukarany zarówno przez organ ochrony konsumentów, jak i przez organ regulacyjny w sektorze energetycznym, poprzez przyjęcie dwóch odrębnych protokołów w zakresie naruszeń administracyjnych, w drodze których to protokołów nakładane są na dostawcę te same środki (powielanie aktów administracyjnych nakładających środki), można uznać za uzasadnione ograniczenie [zakazu ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary], zgodnie z postanowieniami art. [50] [Karty], czy też stanowi to naruszenie tej zasady?

   Czy taka kumulacja aktów nakładających te same środki wydanych na podstawie identycznych okoliczności faktycznych przez odmienne organy jest zgodna z zasadą proporcjonalności?".

W przedmiocie wniosku o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania

25 Po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego z dnia 11 lipca 2024 r. pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 28 sierpnia 2024 r. Engie wniosła o otwarcie na nowo ustnego etapu postępowania na podstawie art. 83 regulaminu postępowania przed Trybunałem w celu przedstawienia dodatkowych argumentów prawnych, które jej zdaniem mogłyby mieć decydujący wpływ na wykładnię art. 50 Karty, a to poprzez konieczność zniuansowania kryteriów oceny ustanowionych w orzecznictwie dotyczącym tego przepisu.

26 Zgodnie z art. 83 regulaminu postępowania Trybunał może w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, postanowić o otwarciu lub otwarciu ustnego etapu postępowania na nowo, w szczególności jeśli uzna, że okoliczności zawisłej przed nim sprawy nie są wystarczająco wyjaśnione, jeśli strona przedstawiła nowy fakt mogący mieć decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia Trybunału lub jeśli sprawa ma zostać rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji między stronami lub podmiotami określonymi w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

27 W niniejszej sprawie Trybunał stwierdza, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, że Engie nie przedstawiła żadnego nowego faktu mogącego mieć decydujące znaczenie dla orzeczenia, które Trybunał ma wydać w niniejszej sprawie. Ponadto Trybunał uważa, że dysponuje on wszystkimi informacjami niezbędnymi do wydania orzeczenia i że wspomniana sprawa nie zostanie rozstrzygnięta na podstawie argumentu, który nie był przedmiotem dyskusji przed Trybunałem.

28 W tych okolicznościach nie ma konieczności zarządzania otwarcia na nowo ustnego etapu postępowania.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

W przedmiocie dopuszczalności

29 ANRE i rząd rumuński podnoszą niedopuszczalność pytania pierwszego ze względu na to, że opiera się ono na ocenie okoliczności faktycznych, która nie odpowiada sytuacji rozpatrywanej w postępowaniu głównym. Protokół ANRE nie narzuca bowiem odbiorcom Engie konkretnej

ceny za dostawy gazu ziemnego ani nie nakłada na tę spółkę sankcji za stosowanie tej ceny. Protokół ten ogranicza się do nakazania jej przywrócenia ceny dostaw gazu stosowanej przed zarzucanym naruszeniem obowiązku przejrzystości wobec jej odbiorców.

30 W ramach postępowania prejudycjalnego, o którym mowa w art. 267 TFUE, opartego na wyraźnym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, ustalenie i ocena stanu faktycznego sporu w postępowaniu głównym należą wyłącznie do sądu krajowego. W tych ramach Trybunał jest uprawniony do orzekania jedynie w przedmiocie wykładni lub ważności prawa Unii w odniesieniu do sytuacji faktycznej i prawnej, którą przedstawił sąd odsyłający, tak aby udzielić temu sądowi przydatnych wskazówek służących rozstrzygnięciu zawisłej przed nim sprawy. W konsekwencji do Trybunału nie należy kwestionowanie oceny okoliczności faktycznych, na której oparto wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (zob. podobnie wyrok z dnia 20 grudnia 2017 r., Schweppes, C-291/16, EU:C:2017:990, pkt 21, 22).

31 Ponadto pytania prejudycjalne dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie złożonego przez sąd krajowy wniosku jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 2 kwietnia 2020 r., Coty Germany, C-567/18, EU:C:2020:267, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).

32 Taka sytuacja nie ma zaś miejsca w niniejszym przypadku. Z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika bowiem, że przepisy dyrektywy 2009/73, o których wykładnię wniesiono, mają bezpośredni związek ze sporem w postępowaniu głównym, który dotyczy środków nałożonych przez krajowy organ regulacyjny na przedsiębiorstwo gazowe na podstawie przepisów krajowych transponujących tę dyrektywę do prawa rumuńskiego. Wniosek ten zawiera ponadto wystarczające informacje, aby zrozumieć zakres pytania pierwszego i udzielić na nie użytecznej odpowiedzi.

33 W konsekwencji pytanie to jest dopuszczalne.

Co do istoty

34 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 1 i 3 dyrektywy 2009/73 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, by krajowy organ regulacyjny ds. energii, w przypadku gdy stwierdzi, że dostawca gazu ziemnego uchybił ciążącemu na nim obowiązkowi przejrzystości wobec swoich odbiorców przy okazji zmiany ceny za dostawy tego produktu, nakładał na tego dostawcę obowiązek utrzymania ceny ustalonej w umowach pierwotnie zawartych z tymi odbiorcami.

35 Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2009/73 stanowi, że państwa członkowskie, opierając się na swojej strukturze organizacyjnej, i z należytym uwzględnieniem zasady pomocniczości, zapewniają, aby przedsiębiorstwa gazowe działały zgodnie z zasadami tej dyrektywy, mając na celu stworzenie konkurencyjnego, bezpiecznego i zrównoważonego pod względem środowiskowym rynku gazu ziemnego, oraz nie dyskryminują tych przedsiębiorstw w odniesieniu do ich praw lub obowiązków.

36 Mimo że z żadnego przepisu dyrektywy 2009/73 nie wynika, że cena dostawy gazu ziemnego powinna być kształtowana wyłącznie w wyniku gry podaży i popytu, wymóg ten wynika z samych celów i systematyki tej dyrektywy, której celem jest realizacja całkowicie i skutecznie otwartego oraz konkurencyjnego rynku wewnętrznego gazu ziemnego, na którym wszyscy konsumenci mogą swobodnie wybierać swoich dostawców, a wszyscy dostawcy mogą swobodnie dostarczać swoje produkty odbiorcom (zob. podobnie wyrok z dnia 7 września 2016 r., ANODE, C-121/15, EU:C:2016:637, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).

37 Artykuł 3 ust. 2 wspomnianej dyrektywy zezwala jednak państwom członkowskim na nałożenie na przedsiębiorstwa działające w sektorze gazu „obowiązków użyteczności publicznej", które mogą dotyczyć między innymi „cen dostaw". Środki takie muszą być przyjmowane w ogólnym interesie gospodarczym i muszą być jasno określone, przejrzyste, niedyskryminacyjne i weryfikowalne w celu zapewnienia unijnym przedsiębiorstwom gazowym równego dostępu do odbiorców krajowych, z „pełnym uwzględnieniem" odpowiednich postanowień traktatu FUE, a w szczególności art. 106 tego traktatu (zob. analogicznie wyrok z dnia 20 kwietnia 2010 r., Federutility i in., C-265/08, EU:C:2010:205, pkt 21, 22).

38 Ponadto art. 3 ust. 3 dyrektywy 2009/73 nakłada na państwa członkowskie obowiązek podjęcia odpowiednich środków w celu ochrony odbiorców końcowych w rozumieniu art. 2 pkt 27 tej dyrektywy i zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, w szczególności w odniesieniu do przejrzystości warunków umownych oraz informacji ogólnych. W odniesieniu do przynajmniej odbiorców będących gospodarstwami domowymi w rozumieniu art. 2 pkt 25 wspomnianej dyrektywy środki te powinny obejmować środki przewidziane w załączniku I do tej dyrektywy.

39 Zgodnie z pkt 1 lit. c) tego załącznika środki, o których mowa w art. 3 dyrektywy 2009/73, powinny zapewniać odbiorcom otrzymywanie przejrzystych informacji o stosowanych cenach i taryfach oraz o standardowych warunkach dostępu do usług i korzystania z usług gazowych, aby umożliwić im, zgodnie z celem ochrony konsumentów, w szczególności skorzystanie z prawa do odstąpienia od umowy lub zakwestionowania zmiany ceny dostawy (zob. analogicznie wyrok z dnia 2 kwietnia 2020 r., Stadtwerke Neuwied, C-765/18, EU:C:2020:270, pkt 29).

40 W tym celu, zgodnie z art. 41 ust. 1 lit. i) i o) dyrektywy 2009/73, do obowiązków krajowego organu regulacyjnego należy zapewnienie przestrzegania przez przedsiębiorstwa gazowe wymogów w zakresie przejrzystości oraz pomoc w zapewnieniu, przy udziale innych właściwych organów, aby środki z zakresu ochrony konsumentów, w tym środki określone w załączniku I do tej dyrektywy, były egzekwowane i skuteczne.

41 Ponadto z art. 40 lit. g) dyrektywy 2009/73 wynika, że krajowy organ regulacyjny jest zobowiązany do podjęcia, w ramach swoich obowiązków i uprawnień określonych w art. 41 tej dyrektywy, wszelkich rozsądnych środków w celu zapewnienia odbiorcom korzyści ze skutecznego funkcjonowania rynków krajowych oraz pomocy w zapewnieniu ochrony konsumentów, których interesy leżą u podstaw wspomnianej dyrektywy, jak stanowi jej motyw 48.

42 Wreszcie z art. 41 ust. 4 dyrektywy 2009/73 wynika, że organy regulacyjne powinny mieć między innymi możliwość wydawania wiążących decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowych [lit. a)], prowadzenia dochodzeń w sprawie funkcjonowania rynków gazu, podejmowania decyzji i nakładania wszelkich niezbędnych i proporcjonalnych środków na rzecz wspierania skutecznej

konkurencji oraz zapewnienia właściwego funkcjonowania rynku [lit. b)], a także nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji na przedsiębiorstwa gazowe, które nie wywiązują się ze swoich obowiązków zgodnie z tą dyrektywą [lit. d)].

43 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że ANRE stwierdziło naruszenie przez Engie ciążącego na tej spółce obowiązku przejrzystości, o którym mowa w art. 143 ust. 1 lit. k) ustawy nr 123/2012, ze względu na to, że spółka ta nie poinformowała w wystarczającym stopniu swoich klientów o tym, że zastrzegła sobie prawo do zmiany ceny dostaw gazu ziemnego, która została określona w zawartych z nimi umowach na podstawie „oferty standardowej", w początkowym okresie dwunastu miesięcy. W konsekwencji ANRE, po pierwsze, nałożyło na Engie grzywnę, a po drugie, zobowiązało tę spółkę, tytułem środka naprawczego, do powrotu do ceny ustalonej w kwietniu 2021 r. w ramach pierwotnej umowy.

44 Otóż należy stwierdzić, że takie środki, których wybór należy, jak wynika z pkt 35 i 42 niniejszego wyroku, do zakresu uznania państw członkowskich, wpisują się w wykonywanie uprawnień przyznanych krajowym organom regulacyjnym zgodnie z art. 40 i 41 dyrektywy 2009/73, mających na celu zapewnienie przejrzystości warunków umów zawieranych z konsumentami. W związku z tym środki te mają na celu zapewnienie skuteczności ochrony konsumentów.

45 Ponadto środek dotyczący przywrócenia ceny ustalonej w pierwotnej umowie dostawy nie jest w stanie naruszyć przypomnianego w pkt 36 niniejszego wyroku wymogu, aby cena dostaw gazu ziemnego była ustalana w drodze gry podaży i popytu. Stosując ten środek, krajowy organ regulacyjny nie skorzystał bowiem ze swoich uprawnień w celu ustalenia cen w umowach na dostawy gazu, lecz zmusił dostawcę do przywrócenia w tych umowach ceny, która została uzgodniona między dostawcą a zainteresowanym odbiorcą.

46 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze trzeba odpowiedzieć, iż art. 3 ust. 1 i 3 dyrektywy 2009/73 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, by krajowy organ regulacyjny ds. energii, w przypadku gdy stwierdzi, że dostawca gazu ziemnego uchybił ciążącemu na nim obowiązkowi przejrzystości wobec swoich odbiorców przy okazji zmiany ceny za dostawy tego produktu, nakładał na tego dostawcę obowiązek utrzymania ceny ustalonej w umowach pierwotnie zawartych z tymi odbiorcami.

W przedmiocie pytania drugiego

47 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 50 Karty w związku z jej art. 52 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie nałożeniu na dostawcę gazu ziemnego, na podstawie różnych przepisów krajowych transponujących, odpowiednio, dyrektywę 2009/73 i dyrektywę 2005/29, dwóch sankcji za identyczne czyny.

48 Zgodnie z art. 50 Karty „[n]ikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii". To prawo podstawowe, będące wyrazem zasady ne bis in idem, zakazuje kumulacji zarówno postępowań, jak i sankcji o charakterze karnym za te same czyny przeciwko tej samej osobie (zob. podobnie wyroki: z dnia 20 marca 2018 r., Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, pkt 25; z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

49 W pierwszej kolejności art. 50 Karty nie ogranicza się jedynie do postępowań i sankcji kwalifikowanych jako „karne” przez prawo krajowe, lecz obejmuje – niezależnie od takiej kwalifikacji w prawie krajowym – postępowania i sankcje, które należy uważać za mające charakter karny ze względu na sam charakter naruszenia lub stopień surowości grożącej zainteresowanemu sankcji (zob. podobnie wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 25, 26 i przytoczone tam orzecznictwo). Ten stopień surowości należy oceniać w zależności od górnej granicy kary przewidzianej w odpowiednich przepisach (zob. podobnie wyrok z dnia 14 września 2023 r., Volkswagen Group Italia i Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, EU:C:2023:663, pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo).

50 Kryterium dotyczące charakteru naruszenia wymaga sprawdzenia, czy rozpatrywana sankcja realizuje w szczególności cel represyjny, bez względu na okoliczność, że realizuje ona również cel prewencyjny. Z samej natury sankcji karnych wynika bowiem, że zmierzają one zarówno do represji, jak i do zapobiegania bezprawnym zachowaniom. Natomiast środki, które ograniczają się do naprawienia szkody wyrządzonej danym naruszeniem, nie mają charakteru karnego (zob. podobnie wyrok z dnia 14 września 2023 r., Volkswagen Group Italia i Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, EU:C:2023:663, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).

51 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że wśród środków, o których mowa w pkt 16 i 43 niniejszego wyroku, z jednej strony środek naprawczy zobowiązujący dostawcę do przywrócenia ceny ustalonej w kwietniu 2021 r. w ramach pierwotnej umowy stanowi środek, który a priori ogranicza się do naprawienia szkody spowodowanej rozpatrywanym naruszeniem w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w poprzednim punkcie, czego zweryfikowanie należy jednak do sądu odsyłającego.

52 Z drugiej strony, co się tyczy sankcji pieniężnych nałożonych na Engie przez ANPC i ANRE, z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że zgodnie z art. 194 pkt 24^1 i z art. 195 ust. 1 pkt 2 lit. c) ustawy nr 123/2012 naruszenie obowiązku przejrzystości przewidzianego w art. 143 ust. 1 lit. k) tej ustawy podlega karze grzywny w wysokości od 20 000 do 400 000 RON. Na tej podstawie, i biorąc pod uwagę różne naruszenia administracyjne zarzucane Engie, ANRE nałożyło na nią grzywnę w łącznej wysokości 800 000 RON (około 160 000 EUR). Ponadto rząd rumuński i Engie wyjaśniły w swoich uwagach na piśmie, że ANPC nałożyło na Engie grzywnę w wysokości 150 000 RON (około 30 000 EUR).

53 Do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy w świetle wszystkich informacji, którymi on dysponuje, a także maksymalnych kwot przewidzianych we właściwych przepisach krajowych zastosowanych wobec Engie przez ANPC i ANRE, sankcje te są wystarczająco surowe, aby można je było zakwalifikować jako „sankcje o charakterze karnym”.

54 W drugiej kolejności stosowanie art. 50 Karty jest uzależnione od spełnienia podwójnego warunku, a mianowicie z jednej strony od wcześniejszego istnienia ostatecznej decyzji (warunek „bis”), a z drugiej strony od tego, czy decyzja ta dotyczy tych samych czynów, które są przedmiotem późniejszych postępowań lub późniejszych decyzji (warunek „idem”) (zob. podobnie wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 28).

55 W odniesieniu do warunku „bis”: aby orzeczenie sądowe można było uznać za prawomocny wyrok wydany w przedmiocie czynów będących przedmiotem innego postępowania, należy upewnić się nie tylko, że owo orzeczenie się uprawomocniło, lecz także że zostało wydane w następstwie dokonania oceny sprawy co do istoty (wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo). Jeżeli takie orzeczenie istnieje, art. 50

Karty wyklucza możliwość wszczęcia lub kontynuowania postępowania karnego za te same czyny (zob. podobnie wyrok z dnia 14 września 2023 r., Volkswagen Group Italia i Volkswagen Aktiengesellschaft, C-27/22, EU:C:2023:663, pkt 59).

56 W niniejszej sprawie akta sprawy, którymi dysponuje Trybunał, zawierają informacje wskazujące, że sankcja nałożona na Engie przez ANPC została zaskarżona przed sądami rumuńskimi i ostatecznie uchylona ze względu na brak jurysdykcji tego organu. Gdyby sąd odsyłający potwierdził te informacje, zbadany w poprzednim punkcie warunek „bis" nie zostałby spełniony.

57 Natomiast w przypadku gdyby sąd odsyłający miał stwierdzić, że warunek „bis" jest w niniejszej sprawie spełniony, w odniesieniu do warunku „idem" należałoby zauważyć, że z samego brzmienia art. 50 Karty wynika, iż przepis ten zakazuje sądzenia lub karania w postępowaniu karnym tej samej osoby więcej niż jeden raz za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary. Znaczącym w tym celu kryterium jest kryterium tożsamości zdarzenia, rozumiane jako istnienie całości, na którą składają się nierozdzielnie ze sobą związane konkretne okoliczności, które doprowadziły do uniewinnienia lub prawomocnego skazania danej osoby. Kwalifikacja prawna w prawie krajowym czynu i chroniony interes prawny nie są istotne do celów stwierdzenia tożsamości czynu, ponieważ zakres ochrony przyznany w art. 50 Karty nie może być różny w zależności od państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 31, 33, 34).

58 Ponieważ warunek „idem" wymaga, aby zdarzenia były tożsame, art. 50 Karty nie znajduje zastosowania, gdy rozpatrywane czyny są jedynie podobne. Przez tożsamość zdarzenia rozumie się całość, na którą składają się konkretne okoliczności wynikające z wydarzeń, które są w istocie tożsame, ponieważ obejmują tego samego sprawcę i są ze sobą nierozdzielnie związane w czasie i przestrzeni (zob. podobnie wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 36, 37).

59 W niniejszej sprawie, jak wynika z pkt 22 niniejszego wyroku, sąd odsyłający uważa z jednej strony, że w wyniku odpowiednich postępowań administracyjnych zarówno ANRE, jak i ANPC ustaliły te same czyny, przy czym pierwszy organ zakwalifikował je jako „naruszenie obowiązku przejrzystości" ustanowionego w art. 143 ust. 1 lit. k) ustawy nr 123/2012, a drugi – jako „wprowadzającą w błąd i agresywną praktykę handlową wobec konsumentów" w rozumieniu ustawy nr 363/2007.

60 W trzeciej kolejności ograniczenie wykonywania zagwarantowanego w art. 50 Karty prawa podstawowego do tego, by nie być ponownie sądzonym lub karanym w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, a tym samym kumulacja postępowań lub sankcji karnych mogą być uzasadnione na podstawie art. 52 ust. 1 Karty. Zgodnie ze zdaniem pierwszym tego ustępu wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności. Zgodnie ze zdaniem drugim tego ustępu, z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia rzeczonych praw i wolności mogą zostać wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób.

61 Co się tyczy, po pierwsze, poszanowania istoty prawa podstawowego zagwarantowanego w art. 50 Karty, istota ta jest co do zasady poszanowana, gdy prawo krajowe ogranicza się do przewidzenia jedynie możliwości kumulacji postępowań i sankcji na podstawie odmiennych przepisów (zob. podobnie wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 43). Taka sytuacja

ma miejsce w niniejszej sprawie, ponieważ sankcje nałożone na Engie zostały przyjęte na podstawie różnych przepisów krajowych transponujących, odpowiednio, dyrektywę 2009/73 i dyrektywę 2005/29.

62 Jeśli chodzi, po drugie, o przestrzeganie zasady proporcjonalności, należy przypomnieć, że zasada ta wymaga, by kumulacja postępowań i sankcji przewidziana w przepisach krajowych nie wykraczała poza granice tego, co jest odpowiednie i konieczne do realizacji uzasadnionych celów, które przyświecają danemu uregulowaniu. Jeśli jest możliwy wybór spośród wielu odpowiednich środków, należy wybrać ten najmniej uciążliwy, zaś wynikające z tego niedogodności nie mogą być nadmierne w stosunku do zamierzonych celów (wyrok z dnia 20 marca 2018 r., Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo).

63 Kumulacja sankcji może być jednak uzasadniona, jeżeli postępowania wszczęte przez dwa różne organy służą celom uzupełniającym, których przedmiotem są różne aspekty tego samego bezprawnego zachowania. Organy władz krajowych powinny mieć bowiem możliwość wyboru komplementarnych reakcji prawnych na pewne zachowania szkodliwe społecznie za pomocą różnych procedur stanowiących spójną całość, tak aby możliwa była całościowa odpowiedź na wszystkie aspekty danego problemu społecznego, z zastrzeżeniem jednak, że taka skumulowana, komplementarna reakcja prawna nie będzie stanowić nadmiernego obciążenia dla danej osoby (zob. podobnie wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 49, 50).

64 Jak przypomniano w pkt 38–41 niniejszego wyroku, środki dotyczące przejrzystości warunków umów zawieranych z konsumentami, które krajowe organy regulacyjne mogą przyjąć zgodnie z dyrektywą 2009/73, mają na celu zapewnienie skuteczności ochrony konsumentów. W związku z tym, jak przypomniano w pkt 36 niniejszego wyroku, wspomniane środki zapewniają realizację całkowicie i skutecznie otwartego oraz konkurencyjnego rynku wewnętrznego gazu ziemnego, na którym wszyscy konsumenci mogą w szczególności, dzięki tej przejrzystości, swobodnie wybierać swoich dostawców.

65 Jednakże z pkt 1 załącznika I do tej dyrektywy wynika, że środki te pozostają bez uszczerbku dla przepisów Unii dotyczących ochrony konsumentów. Państwo członkowskie może zatem karać z jednej strony naruszenia przepisów sektorowych mających na celu liberalizację rynku gazu ziemnego, a z drugiej strony naruszenia przepisów dotyczących nieuczciwych praktyk handlowych, o których mowa w dyrektywie 2005/29, w celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów w tym sektorze (zob. analogicznie wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 47).

66 W celu ustalenia niezbędnego charakteru takiej kumulacji należy ocenić, (i) czy istnieją jasne i precyzyjne zasady pozwalające przewidzieć, jakie czyny i zaniechania mogą stanowić przedmiot kumulacji postępowań i sankcji, oraz zapewniające koordynację pomiędzy poszczególnymi organami, (ii) czy dwa postępowania były prowadzone w sposób wystarczająco skoordynowany i w krótkim czasie, oraz (iii) czy sankcja nałożona w odpowiednim wypadku w związku z postępowaniem pierwszym pod względem chronologicznym została uwzględniona przy ocenie drugiej sankcji, skutkiem czego obciążenia wynikające dla zainteresowanej osoby z takiej kumulacji zostają ograniczone do niezbędnego minimum i wszystkie nałożone sankcje odpowiadają wadze popełnionych naruszeń (wyrok z dnia 22 marca 2022 r., bpost, C-117/20, EU:C:2022:202, pkt 51).

67 Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 49 opinii, nie jest niczym niezwykłym, że spółka działająca na rynku produkcji lub dystrybucji energii musi stosować się do różnych przepisów sektorowych, które realizują różne lub komplementarne cele, i może, w stosownych przypadkach, podlegać różnym sankcjom za to samo zachowanie na podstawie tych przepisów sektorowych.

68 W niniejszej sprawie akta sprawy, którymi dysponuje Trybunał, zawierają informacje świadczące o ścisłym związku czasowym między dwoma postępowaniami administracyjnymi rozpatrywanymi w postępowaniu głównym a decyzjami wydanymi w wyniku tych postępowań, z których jedno zostało wszczęte na podstawie przepisów sektorowych w dziedzinie energetyki, a drugie na podstawie przepisów mających na celu ochronę konsumentów, a także o współpracy i wymianie informacji między zainteresowanymi organami, czego zweryfikowanie należy jednak do sądu odsyłającego.

69 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie drugie trzeba odpowiedzieć, że art. 50 Karty w związku z jej art. 52 ust. 1 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie nałożeniu na dostawcę gazu ziemnego, na podstawie różnych przepisów krajowych transponujących, odpowiednio, dyrektywę 2009/73 i dyrektywę 2005/29, dwóch sankcji, które należy zakwalifikować jako „sankcje o charakterze karnym za identyczne czyny", pod warunkiem że:

– istnieją jasne i precyzyjne zasady pozwalające przewidzieć, jakie działania i zaniechania mogą być przedmiotem kumulacji postępowań i sankcji, a także pozwalające zapewnić koordynację między dwoma właściwymi organami;

– oba rozpatrywane postępowania zostały przeprowadzone w wystarczająco skoordynowany sposób w zbliżonym czasie oraz

– wszystkie nałożone sankcje odpowiadają wadze popełnionych naruszeń.

W przedmiocie kosztów

70 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 3 ust. 1 i 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 2003/55/WE

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoi on na przeszkodzie temu, by krajowy organ regulacyjny ds. energii, w przypadku gdy stwierdzi, że dostawca gazu ziemnego uchybił obowiązkowi przejrzystości wobec swoich odbiorców przy okazji zmiany ceny za dostawy tego produktu, nakładał na tego dostawcę obowiązek utrzymania ceny ustalonej w umowach pierwotnie zawartych z tymi odbiorcami.

2) Artykuł 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w związku z jej art. 52 ust. 1

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoi on na przeszkodzie nałożeniu na dostawcę gazu ziemnego, na podstawie różnych przepisów krajowych transponujących, odpowiednio, dyrektywę 2009/73 i dyrektywę 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącą nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającą dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywę o nieuczciwych praktykach handlowych”), dwóch sankcji, które należy zakwalifikować jako „sankcje o charakterze karnym za identyczne czyny”, pod warunkiem że:

– **istnieją jasne i precyzyjne zasady pozwalające przewidzieć, jakie działania i zaniechania mogą być przedmiotem kumulacji postępowań i sankcji, a także pozwalające zapewnić koordynację między dwoma właściwymi organami;**

– **oba rozpatrywane postępowania zostały przeprowadzone w wystarczająco skoordynowany sposób w zbliżonym czasie oraz**

– **wszystkie nałożone sankcje odpowiadają wadze popełnionych naruszeń.**

Podpisy